

Vec C-394/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

15. jún 2022

Vnútroštátny súd:

Hof van beroep, Antwerpen (Belgicko)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

7. jún 2022

Žalobkyňa:

Oilchart International NV

Žalovaní:

O.W. Bunker (Netherlands) BV

ING Bank NV

Predmet konania vo veci samej

Spor sa týka pohľadávky žalobkyne, holandskej spoločnosti Oilchart international NV, na zaplatenie faktúry za natankovanie námornej lode v prístave Sluiskil (Holandsko). Táto faktúra bola nezaplatená v čase, keď sa dlžník stal platobne neschopným. Na základe ustanovení v bankových zárukách bola žaloba o zaplatenie podaná na belgickom súde.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

V návrhu na začatie prejudiciálneho konania zakladajúcom sa na článku 267 ZFEÚ ide o otázku, či je belgický súd príslušný v prípade, v ktorom treba skúmať jednak to, či sa na pohľadávku vzťahujú osobitné ustanovenia holandského zákona o konkurze, ktoré dovoľujú túto pohľadávku uplatňovať mimo konkurzu, a jednak to, či takú pohľadávku možno súčasne uplatňovať v Holandsku návrhom na zaplatenie z konkurznej podstaty podaným správcovi konkurznej podstaty. Vnútroštátny súd si tiež kladie otázku, či predmetné ustanovenia holandského práva nie sú v rozpore s článkom 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191) (ďalej len „nariadenie o konkurze“).

Prejudiciálne otázky

(a)

Má sa článok 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Brusel Ia č. 1215/2012 v spojení s článkom 3 ods. 1 nariadenia o konkurze č. 1346/2000 vykladať v tom zmysle, že pod pojmy „konkurzné konania, konania týkajúce sa vyrovnania zadlžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania“ v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Brusel Ia č. 1215/2012 spadá aj konanie, v ktorom je pohľadávka uvedená v písomnom návrhu na začatie konania opísaná ako obyčajná pohľadávka z dodania tovarov a služieb bez toho, aby sa spomínalo, že žalovaná už je platobne neschopná, pričom vlastný právny základ pohľadávky sa opiera o osobitné odchylné ustanovenia holandského konkurzného práva (článok 25 ods. 2 Nederlandse Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling [zákon z 30. septembra 1893 o platobnej neschopnosti a odklade platieb, ďalej len „NIG“]), a v ktorom:

- sa musí skúmať, či sa taká pohľadávka má považovať za preskúmateľnú pohľadávku (článok 26 v spojení s článkom 110 NIG) alebo za nepreskúmateľnú pohľadávku (článok 25 ods. 2 NIG);

- sa otázka, či obe pohľadávky možno uplatňovať súčasne a či jedna nevyklučuje druhú, s prihliadnutím na špecifické právne následky každej pohľadávky (vrátane možnosti uplatnenia bankovej záruky poskytnutej pre prípad platobnej neschopnosti), musí posúdiť podľa špecifických pravidiel holandského konkurzného práva?

Ako aj

(b)

Je článok 25 ods. 2 NIG zlučiteľný s článkom 3 ods. 1 nariadenia o konkurze č. 1346/2000, pokiaľ toto ustanovenie pripúšťa, aby sa takáto pohľadávka (podľa článku 25 ods. 2 NIG) uplatňovala na súde iného členského štátu namiesto na konkurznom súde toho členského štátu, v ktorom nastala platobná neschopnosť?

Citované predpisy práva Únie

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1) (ďalej len „nariadenie Brusel Ia“), článok 1 ods. 2 písm. b)

Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191) (ďalej len „nariadenie o konkurze“), článok 3 ods. 1

Citované vnútroštátne predpisy

Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling (Nederlandse faillissementswet) [zákon z 30. septembra 1893 o platobnej neschopnosti a odklade platieb (holandský zákon o platobnej neschopnosti)], články 25, 26 a 110.

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Spoločnosť OW Bunker (Netherlands) BV (ďalej len „spoločnosť OWB NL“) je členskou spoločnosťou dánskej skupiny OWB. Na pokyn spoločnosti OWB NL žalobkyňa v prístave Sluiskil (Holandsko) dodala palivo na námornú loď ms Evita K a vystavila za to faktúru vo výške 116 471,45 USD, ktorá zostala nezaplatená z dôvodu platobnej neschopnosti spoločnosti OWB NL.
- 2 Keďže po tom, ako sa spoločnosť OWB NL dostala do platobnej neschopnosti, dala žalobkyňa zadržať celý rad lodí, aby dosiahla zaplatenie dodaného paliva, žalobkyňa dostala od dotknutých vlastníkov lodí bankovú záruku, aby zrušila zadržanie. V týchto zárukách bolo stanovené, že ich možno využiť na základe

„súdneho alebo rozhodcovského rozhodnutia vydaného v Belgicku buď voči spoločnosti OWB NL“ alebo voči vlastníkovi lode.

- 3 Pred platobnou neschopnosťou mala spoločnosť ING Bank NV (ďalej len „spoločnosť ING“) spolu s inými bankami poskytnúť úver. Ako záruku mali rôzne podniky skupiny OWB vrátane spoločnosti OWB NL postúpiť spoločnosti ING svoje súčasné a budúce pohľadávky voči koncovým zákazníkom. Spoločnosť ING pristúpila ku konaniu a navrhla zakázať využitie bankových záruk alebo iných zabezpečovacích prostriedkov za natankovanú loď, kým sa nevyrieši platobná neschopnosť spoločnosti OWB NL.
- 4 Prvostupňový súd rozhodol, že žaloba proti spoločnosti OWB NL je neprípustná. Vo vzťahu k návrhu spoločnosti ING súd konštatoval nedostatok svojej medzinárodnej právomoci. V odvolacom konaní vnútroštátny súd konštatoval, že správanie žalovanej spoločnosti OWB NL, ktorá sa rovnako ako v konaní na prvom stupni v prvý deň pojednávania nedostavila, sa má na základe článku 28 ods. 1 nariadenia Brusel Ia vyhodnotiť ako námietka nedostatku medzinárodnej právomoci súdu. Podľa tohto ustanovenia musí súd v prípade neprítomnosti žalovaného najprv skúmať, či má právomoc podľa tohto nariadenia.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 5 Žalobkyňa žiada zaplatenie neuhradenej faktúry za dodané palivo. V písomnom návrhu na začatie konania sa konkurzné konanie spoločnosti OWB NL trvajúce už štyri mesiace nespomína a pohľadávka je označená ako obyčajná súkromnoprávna pohľadávka z dodania tovaru alebo služieb. Vo svojich návrhoch však žalobkyňa uviedla, že jej pohľadávka sa zakladá na článku 25 ods. 2 holandského zákona o konkurze (ďalej len „NIG“).
- 6 Článok 25 NIG sa týka nepreskúmateľných pohľadávok. Tieto pohľadávky sú protikladom obyčajných preskúmateľných pohľadávok – nazývaných aj konkurzné pohľadávky –, ktoré veriteľ uplatňuje voči správcovi konkurznej podstaty, aby boli uspokojené z konkurznej podstaty (v holandskom konkurznom práve sú to pohľadávky podľa článku 26 v spojení s článkom 110 NIG). Vnútroštátny súd preto hovorí aj o pohľadávkach „z konkurznej podstaty“. V prípade nepreskúmateľných pohľadávok uvedených v článku 25 ods. 1 NIG ide o pohľadávky, ktoré sa týkajú priamo konkurznej podstaty, ako napríklad vecné práva. Tieto pohľadávky sa uplatňujú voči správcovi konkurznej podstaty. Podľa článku 25 ods. 2 NIG je však možné uplatňovať nepreskúmateľné pohľadávky priamo voči platobne neschopnej právnickej osobe namiesto voči správcovi konkurznej podstaty. V prípade takýchto pohľadávok „mimo konkurznej podstaty“ rozsudok podľa článku 25 ods. 2 NIG nemá vplyv na konkurznú podstatu. Tieto pohľadávky sa teda týkajú len platobne neschopného dlžníka osobne.
- 7 Vnútroštátny súd uvádza, že žalobkyňa svojou pohľadávkou „mimo konkurznej podstaty“ zjavne chce dosiahnuť to, že bude môcť využiť bankové záruky, ktoré

spoločnosť OWB NL vystavila po tom, ako sa stala platobne neschopnou. Žalobkyňa medzičasom súbežne s touto vecou u správcu konkurznej podstaty v Holandsku uplatnila bežnú preskúmateľnú pohľadávku na zaplatenie „z konkurznej podstaty“.

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 8 Vnútroštátny súd by sa svojimi prejudiciálnymi otázkami chcel dozvedieť, či je príslušný. Je to tak len v prípade, keď pohľadávka nevykazuje žiadnu súvislosť s konkurzom. Podľa článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Brusel Ia sa totiž toto nariadenie nevzťahuje na „konkurzné konania, konania týkajúce sa vyrovnania zadlžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania“. Okrem toho podľa článku 3 ods. 1 nariadenia o konkurze má členský štát, na území ktorého bolo konkurzné konanie začaté – v tomto prípade Holandsko – aj medzinárodnú právomoc vo veciach žalôb, ktoré priamo vyplývajú z konkurzného konania a sú s ním v úzkej súvislosti (pozri aj rozsudok z 12. februára 2009 vo veci C-339/07, Seagon, EU:C:2009:83).
- 9 Pre určenie súdnej príslušnosti nie je smerodajný procesný kontext žaloby, ale jej právny základ. Treba zistiť, či právo alebo povinnosť, ktoré sú základom pre žalobu, vyplývajú zo všeobecných pravidiel občianskeho a obchodného práva alebo z odchyľujúcich sa pravidiel, osobitných pre konkurzné konanie (rozsudok zo 6. februára 2019, NK, C-535/17, EU:C:2019:96, bod 28). Navyše, podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je pre otázku, či sa uplatní dôvod na vylúčenie uvedený v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001, určujúca intenzita vzťahu existujúceho medzi súdnou žalobou a konkurzným konaním (rozsudok z 9. novembra 2017, Tüinkers France a Tüinkers Maschinenbau, C-641/16, EU:C:2017:847, bod 28 a tam uvedená judikatúra).
- 10 So zreteľom na túto judikatúru je pre právomoc vnútroštátneho súdu relevantné, či v prípade predmetnej pohľadávky skutočne ide o pohľadávku „mimo konkurznej podstaty“ v zmysle článku 25 ods. 2 NIG, ako to tvrdí žalobkyňa, alebo sa má považovať za bežnú preskúmateľnú pohľadávku „z konkurznej podstaty“ v zmysle článku 26 v spojení s článkom 110 NIG (k tomuto rozlišovaniu pozri vyššie, bod 6). Ako bolo uvedené vyššie v bode 8, článok 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Brusel Ia a článok 3 ods. 1 nariadenia o konkurze zakladajú právomoc vnútroštátneho súdu len vo veciach pohľadávok, ktoré nesúvisia s konkurzom. Tak by to bolo v prípade pohľadávky „mimo konkurznej podstaty“, nie však v prípade pohľadávky „z konkurznej podstaty“ ako je pohľadávka uplatnená voči správcovi konkurznej podstaty v Holandsku. Okrem toho, ak v prípade spornej pohľadávky ide o pohľadávku „mimo konkurznej podstaty“, je nejasné, či môžu byť obe pohľadávky uplatňované súčasne, jedna v Belgicku a druhá v Holandsku.
- 11 Keďže ešte pred tým, ako sa súd začne zaoberať ostatnými otázkami, musí určiť, či je vôbec príslušný, je nejasné, či vnútroštátny súd smie rozhodnúť o kvalifikácii pohľadávky.

- 12 V bankových zárukách, ktoré by žalobkyňa chcela využiť na základe súdneho rozhodnutia vydaného na základe jej žaloby (pozri vyššie bod 2), nie je uvedené, aký druh pohľadávky je ich základom. Je preto nejasné, či by v prípade potrebného súdneho rozsudku proti spoločnosti OWB NL išlo o odsudzujúci rozsudok vo veci obyčajnej preskúmateľnej pohľadávky „z konkurznej podstaty“ podľa článku 26 v spojení s článkom 110 NIG alebo o odsudzujúci rozsudok na záver konania – týkajúceho sa konkurzného dlžníka osobne - „mimo konkurznej podstaty“ v zmysle článku 25 ods. 2 NIG. Z právnych expertíz preložených účastníkmi konania však vyplýva, že tieto záruky nemôžu byť využité na základe odsudzujúceho rozsudku „z konkurznej podstaty“.
- 13 Zároveň sa zdá, že otázku, či je možné uplatniť pohľadávku „mimo konkurznej podstaty“, keď už bola voči správcovi konkurznej podstaty uplatnená bežná preskúmateľná pohľadávka „z konkurznej podstaty“, je možné zodpovedať len na základe predpisov holandského konkurzného práva a nie na základe predpisov všeobecného občianskeho a obchodného práva. Cieľom pohľadávky je totiž v konečnom dôsledku to, aby sa dosiahlo zaplatenie nezaplatenej faktúry mimo konkurzného konania využitím bankovej záruky. V tejto súvislosti vnútroštátny súd poukazuje aj na odôvodnenie 4 nariadenia o konkurze. Podľa tohto odôvodnenia je „na riadne fungovanie vnútorného trhu ... nevyhnutné zabrániť podnetom, ktoré by zúčastnené strany viedli k tomu, aby majetok alebo súdne konania prenášali z jedného členského štátu do druhého v snahe získať výhodnejšie právne postavenie (dohadovanie o súdnej príslušnosti)“.
- 14 To vyvoláva otázku, či sa článok 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Brusel Ia má vykladať v tom zmysle, že príslušný pre rozhodnutie o tom, či v tomto konaní ide o pohľadávku „z konkurznej podstaty“ alebo o pohľadávku „mimo konkurznej podstaty“ a či je možné súčasne uplatňovať oba druhy pohľadávok, je len holandský súd miesta, na ktorom bolo začaté konkurzné konanie.
- 15 Vnútroštátny súd sa okrem toho pýta, či je článok 25 ods. 2 NIG zlučiteľný s nariadením o konkurze, keď toto ustanovenie pripúšťa, aby sa takáto pohľadávka uplatňovala na inom súde ako je súd toho členského štátu, v ktorom bolo začaté konkurzné konanie.